УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ



ІРПІНСЬКИЙ ЮРИДИЧНИЙ ЧАСОПИС

Науковий журнал

Випуск 3

Ірпінь ● УДФСУ ● 2020

ISSN 2617-4154
УДК 34:33(477)(08)

Засновник та видавець: Університет державної фіскальної служби України

Заснований 2018 року.
Продовжуване видання (виходить у міру накопичення матеріалу)

Мови видання: українська, російська, англійська

Свідоцтво про Державну реєстрацію друкованого засобами масової інформації:
Серія КВ № 23215-13055ПР від 22.03.2018

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет рішенням Вченої ради Університету державної фіскальної служби України (протокол № 10 від 14.09.2020)

Редакційна колегія: д.ю.н., професор *В. В. Топчій* (голов. ред.); д.ю.н., професор *О. В. Драган* (заст. голов. ред.); д.ю.н., с.н.с. *Н. Б. Новицька* (заст. голов. ред.); к.ю.н., доцент *Н. А. Лугіна* (відп. секретар); д.ю.н., доцент, *Ю. І Аністратенко*; д.ю.н., професор *В. Т. Білоус*; д.ю.н., професор *С. В. Бобровник*; д.ю.н., професор *О. Г. Боднарчук*; д.ю.н., професор *Л. М. Касьяненко*; д.ю.н., професор *О. Є .Костюченко*; д.ю.н., професор *Н. А. Литвин*; д.ю.н., професор *Т. О. Мацелик*; д.ю.н., професор *Н. В. Никитченко*; д.ю.н., професор *А. М. Новицький*; к.ю.н., доцент *Л. В. Омельчук*; д.ю.н., професор *О. П. Рябченко*; д.ю.н., доцент *Ю. Ю. Рябченко*; д.ю.н., професор *П. В. Цимбал*; д.ю.н., професор *І. В. Чеховська*; д.ю.н., професор *А. Є. Шевченко*; д.ю.н., професор *Асар Іса огли Садигов* (Азербайджан).

Ірпінський юридичний часопис : науковий журнал / редкол. : В. В. Топчій (голов. ред.) та ін. – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2020. – Випуск 3. – 174 с. – (Серія : право).

У виданні вміщені наукові статті, присвячені актуальним проблемам юридичної науки та практики.

Науковий журнал започатковано з метою опублікування результатів наукових досліджень проблем правової науки, теоретико-прикладних проблем правового забезпечення фіскальної політики держави, удосконалення законодавства та правозастосування.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів та всіх, хто цікавиться проблемами теорії права та правозастосування.

Науковий журнал індексується в Google Scholar,

Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського.

Розміщений на відкритій інформаційній платформі OJS Університету державної фіскальної служби України.

DOI (digital object identifier) – цифровий індикатор об’єкта привласнюється науковим статтям видання.

Редакція журналу веде систематичну роботу із включення наукового видання до міжнародних електронних бібліотек, каталогів та наукометричних баз даних з метою входження в світовий науковий інформаційний простір, підвищення рейтингу журналу та індексів цитування його авторів. Наразі редколегія провадить роботу щодо входження збірника у Scopus та Web of Science.

Адреса редакційної колегії:
України, 08201, Ірпінь, Київська обл., вул. Університетська, 31,
e-mail: irpin-yur-chas@ukr.net

Використання опублікованих у збірнику матеріалів дозволяється за умови обов’язкового посилання на джерело інформації.

Під час посилання на матеріали збірника наукових праць «Ірпінський юридичний часопис» потрібно використовувати транслітеровану назву «Irpinskyi yurydychnyi chasopys», або «Irpin legal chronicIles».

© Університет державної фіскальної служби України, 2020

УНИВЕРСИТЕТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ФИСКАЛЬНОЙ СЛУЖБЫ УКРАИНЫ

ИРПЕНСКАЯ ЮРИДИЧЕСКАЯ ЛЕТОПИСЬ

Научный журнал

Выпуск 3

Ирпень ● УГФСУ ● 2020

ISSN 2617-4154
УДК 34:33(477)(08)

Основатель и издатель: Университет государственной фискальной службы Украины
Основан в 2018 году.

Продолжаемое издание (выходит по мере накопления материала)
Язык издания: украинский, русский, английский

Свидетельство о Государственной регистрации печатного средства массовой информации
Серия КВ № 23215-13055ПР от 22.03.2018

Рекомендован к печати и распространению через Интернет Ученым советом Университета государственной фискальной службы Украины (протокол № 10 от 14.09.2020)

Редакционная коллегия: д.ю.н., профессор *В. В. Топчий* (глав. ред.); д.ю.н., профессор *О. В. Драган* (зам. глав. ред.); д.ю.н., с.н.с. *Н. Б. Новицкая* (зам. глав. ред.); к.ю.н., доцент *Н. А. Лугина* (отв. секретарь); д.ю.н., доцент, *Ю. И. Анистратенко*; д.ю.н., профессор *В. Т. Билоус*; д.ю.н., профессор *С. В. Бобровник*; д.ю.н., профессор *О. Г. Боднарчук*; д.ю.н., профессор *Л. М. Касьяненко*; д.ю.н., профессор *Е. Е. Костюченко*; д.ю.н., профессор *Н. А. Литвин*; д.ю.н., профессор *Т. А. Мацелык*; д.ю.н., профессор *Н. В. Никитченко*; д.ю.н., профессор *А. Н. Новицкий*; к.ю.н., доцент *Л. В. Омельчук*; д.ю.н., профессор *Е. П. Рябченко*; д.ю.н., доцент *Ю. Ю. Рябченко*; д.ю.н., профессор *П. В. Цимбал*; д.ю.н., профессор *И. В. Чеховская*; д.ю.н., профессор *А. Е. Шевченко*; д.ю.н., профессор *Асар Иса оглы Садигов* (Азербайджан).

Ирпенская юридическая летопись : научный журнал / редколл. В. В. Топчий (глав. ред.) и др. – Ирпень : Университет государственной фискальной службы Украины, 2020. – Выпуск 3. – 174 с. – (Серия : право)

В издании помещены научные статьи, посвященные актуальным проблемам юридической науки и практики.

Научный журнал основан с целью опубликования результатов научных исследований проблем правовой науки, теоретико-прикладных проблем правового обеспечения фискальной политики государства, совершенствование законодательства и правоприменения.

Для научных сотрудников, преподавателей, аспирантов, студентов и всех, кто интересуется проблемами теории права и правоприменения.

Научный журнал индексируется в Google Scholar,

Национальной библиотекой Украины имени В. И. Вернадского.

Размещен на открытой информационной платформе OJS Университета государственной фискальной службы Украины.

DOI (digital object identifier) – цифровой индикатор объекта присваивается научным статьям издания.

Редакция журнала ведет систематическую работу по включению научного издания в международные электронные библиотеки, каталоги и наукометрические базы данных с целью вхождения в мировое научное информационное пространство, повышение рейтинга журнала и индексов цитирования его авторов. В настоящее время редколлегия ведет работу по вхождению сборника в Scopus и Web of Science.

Адрес редакционной коллегии:
Украина, 08201, Ирпень, Киевская обл., ул. Университетская, 31,
e-mail: irpin-yur-chas@ukr.net

Использование опубликованных в сборнике материалов допускается при условии обязательной ссылки на источник информации.

При ссылке на материалы сборника научных трудов «Ирпенская юридическая летопись» следует использовать транслитерированное название «Irpinskyi yurydychnyi chasopys» или «Irpin legal chronicles».

© Университет государственной фискальной службы Украины, 2020

UNIVERSITY OF THE STATE FISCAL SERVICE OF UKRAINE

IRPIN LEGAL CHRONICLLES

The Scientific Journal

Issue 3

Irpin ● USFSU ● 2020

ISSN 2617-4154
UDC 34:33(477)(08)

Founder and publisher: University of the State Fiscal Service of Ukraine (hereinafter – University)
The scientific journal «Irpin legal chronicles» was founded in 2018.

Continued edition (released with the accumulation of material)
Languages of edition: Ukrainian, Russian, English.

The certificate of state registration of the printed mass media:
KV № 23215-13055PR, 22.03.2018

Recommended for printing and Internet distribution by the decision of the University Academic Council (protocol № 10, 14.09.2020)

Editorial Board: Dr., Professor *V. V. Topchiy* (Editor-in-chief); Dr., Professor *O. V. Dragan*, (deputy Ed.); Dr., senior researcher *N. B. Novytska* (deputy Ed.); Ph.D. in Law, Docent, *N. A. Lugina* (co-ed.); Dr., Associate Professor, *Yu. I. Anistratenko*; Dr., Professor *V. T. Bilous*; Dr., Professor *S. V. Bobrovnik*; Dr., Professor *O. G. Bodnarchuk*; Dr., Professor *L. M. Kas'yanenko*; Dr., Professor *O. E. Kostyuchenko*; Dr., Professor *N. A. Lytvyn*; Dr., Professor *T. O. Matselyk*; Dr., Professor *N. V. Nikitchenko*; Dr., Professor *A. M. Novytsky*; Ph.D. in Law, Docent *L. V. Omelchuk*; Dr., Professor *O. P. Ryabchenko*; Dr., Associate Professor *Yu. Yu. Ryabchenko*; Dr., Professor *P. V. Tsymbal*; Dr., Professor *I. V. Chekhovska*; Dr., Professor *A. Eu. Shevchenko*; Dr., Professor *Asar Isa ogly Sadygov* (Azerbaijan).

Irpin legal chronicles : The Scientific Journal / Editorial Board : V. V. Topchiy (Editor-in-chief) and others. – Irpin : University of the State Fiscal Service of Ukraine, 2020. – Issue 3. – 174 p. – (Series : Law).

The edition contains scientific articles devoted to the actual problems of legal science and practice.

The scientific journal was founded with the purpose of publishing the results of researches on problems of legal science, theoretical and applied problems of legal provision of the state fiscal policy, improvement of legislation and law enforcement.

The journal is intended for researchers, lecturers, postgraduates, students and anyone who is interested in law theory and law enforcement.

The Scientific Journal is indexed by Google Scholar,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine.

The scientific journal is located on the open information platform OJS of the University of the State Fiscal Service of Ukraine.

DOI digital object identifier is assigned to the scientific articles of the edition.

The editorial board carries out systematic work on integration of the scientific edition to the international electronic libraries, catalogs and scientometric databases with the purpose of entering the world scientific information space, increasing the rating of the journal and the citation indices of its authors. The editorial board is currently working on the inclusion of the scientific journal in Scopus and Web of Science.

Address of the editorial board:
31, Universytetska str., Irpin, Kyiv region, Ukraine, 08201
e-mail: irpin-yur-chas@ukr.net

The use of the materials published in the journal is allowed in case of obligatory referring to an information source.

Referring to the materials of the scientific journal «Irpin legal chronicles» one must use the transliterated title «Irpinskyi yurydychnyi chasopys» or «Irpin legal chronicles».

© University of SFS of Ukraine, 2020

ЗМІСТ

Теорія та історія держави і права; конституційне право

Захарченко П. П.
Словник 1926 р.: маніфестація відродження української правничої термінології....13

Тартасюк В. Ю.
Свобода, рівність, справедливість як основні екзистенції гуманістичного потенціалу права....22

Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право

Обривкіна О. М.
Особливості складання, оформлення та посвідчення довіреностей на представництво інтересів у суді....29

Господарське право; господарсько-процесуальне право

Донков С. В.
Доцільність запровадження спрощених процедур неплатоспроможності у законодавстві про банкрутство....37

Драган О. В.
Процедура виконання судових рішень та фраудаторні правочини....44

Онишко О. В.
Системно-структурний підхід у системі правового регламентування відповідальності як базисна умова утвердження господарського правопорядку....49

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Касьяненко Л. М., Атаманчук Н. І.
Акцизне оподаткування шкідливих продуктів харчування та напоїв в країнах Європейського Союзу: досвід для України....58

Литвин Н. А., Крупнова Л. В.
Діджиталізація як засіб підвищення відкритості, прозорості та ефективності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо надання електронних послуг....69

Мацелик М. О., Стріяшко Г. М.
Антикризове оподаткування під час карантину: правовий аналіз....77

Мацелик Т. О., Сіряк Ю.
Зарубіжний досвід правового регулювання фінансового моніторингу, основні передумови та пріоритети його запозичення для України....84

Новицький А. М., Дем'янчук Є. В.
Організація та правове регулювання контролю якості нафтопродуктів
під час їх зберігання у державному резерві.....93

Субіна Т. В.
Інформаційна безпека як один з видів національної безпеки України.....103

Ярош А. О.
Адміністративно-правові засади надання якісних адміністративних послуг
в контексті децентралізації.....114

Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право

Аракелян Р. Ф.
Деякі аспекти кримінально-правової кваліфікації корупційних злочинів.....122

Сіренко О. В., Загоровський Р. О.
Історія становлення інституту перегляду кримінальних проваджень
за нововиявленими та виключними обставинами.....131

Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

Гмирін А. А.
Реформування податкової системи в Україні: загальносоціальний рівень
запобігання злочинності у сфері оподаткування.....143

Дідківська Г. В.
Окремі аспекти становлення міжнародної співпраці у запобіганні злочинності.....150

Забарний М. М.
Кримінологічний аналіз сучасних тенденцій економічної злочинності в Україні.....158

Топчій В. В.
Окремі аспекти поняття «кримінальний проступок»
у кримінальному процесі України.....164

Історія держави і права України: сучасне бачення
(рецензія на навчальний посібник Шевченко А. Є., Кудін С. В.
Історія держави і права України).....172

СОДЕРЖАНИЕ

Теория и история государства и права; конституционное право

Захарченко П. П.
Словарь 1926 г.: манифестация возрождения украинской юридической терминологии....13

Тартасюк В. Ю.
Свобода, равенство, справедливость как основные экзистенции гуманистический потенциал права....22

Гражданское право и гражданский процесс; семейное право; международное частное право

Обрывкина О. Н.
Особенности составления, оформления и засвидетельтвования доверенностей на представительство интересов в суде....29

Хозяйственное право хозяйственно-процессуальное право

Донков С. В.
Целесообразность введения упрощенной процедуры неплатежеспособности в законодательство о банкротстве....37

Драган Є. В.
Процедура исполнения судебных решений и фраудаторные сделки....44

Онышко О. В.
Системно-структурный подход в системе правовой регламентации ответственности как базисное условие утверждения хозяйственного правопорядка....49

Административное право и процесс; финансовое право; информационное право

Касьяненко Л. М., Атаманчук Н. И.
Акцизное налогообложение вредных продуктов питания и напитков в станах Европейского Союза: опыт для Украины....58

Литвин Н. А., Крупнова Л. В.
Диджитализация как способ повышения открытости, прозрачности и эфективности деятельности органов государственной власти и местного управления по ока занию электронных услуг....69

Мацелык М. О., Стрияшко Г. Н.
Антикризисное налогообложения во время карантина: правовой анализ....77

Мацелык Т. А. Сиряк Ю.
Зарубежный опыт правового регулирования финансового мониторинга, основные предпосылки и приоритеты его заимствования для Украины....84

Новицкий А. Н., Демьянчук Є. В.
Организация и правовое регулирование контроля качества нефтепродуктов при их хранении в государственном резерве.....93

Субина Т. В.
Информационная безопасность как один из видов национальной безопасности Украины.....103

Ярош А. А.
Административно-правовые основы предоставления качественных административных услуг в контексте децентрализации.....114

Уголовное право и криминология; уголовноисполнительное право

Аракелян Р. Ф.
Некоторые аспекты криминально-правовой квалификации коррупционных преступлений.....122

Сиренко О. В., Загоровский Р. О.
История становления института пересмотра уголовных производств по нововыявленным и исключительным обстоятельствам.....131

Уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность

Гмырин А. А.
Реформирование налоговой системы в Украине: общесоциальный уровень предупреждения преступности в сфере налогообложения.....143

Дидковская Г. В.
Отдельные аспекты становления международного сотрудничества по предупреждению преступности.....150

Забарный М. М.
Криминологический анализ современных тенденций экономической преступности в Украине.....158

Топчий В. В.
Отдельные аспекты понятия «уголовный проступок» в уголовном процессе Украины.....164

История государства и права Украины: современное видение (рецензия на учебное пособие Шевченко А.Е., Кудин С.В. История государства и права Украины).....172

CONTENTS

Theory and history of state and law; constitutional law

Zakharchenko P. P.
Glossary of 1926: manifestation of the revival of ukrainian legal terminology.....13

Tartasiuk V. Yu.
Freedom, equality, justice as basic existences of the humanistic potential of law.....22

Civil law and civil procedure; family law; international private law

Obryvkina O. M.
Features of drafting, documentation and notarizing a power of attorney
for representation interests in court.....29

Commercial law, commercial procedural law

Donkov S. V.
Expenditure of introducing simplified insolvency procedures in bankruptcy law.....37

Dragan O. V.
Procedure for execution of court decisions and fraud transactions.....44

Onyshko O. V.
System-structural approach in the system of legal regulation of liability
as a basic condition for economic law approval.....49

Administrative law and process; financial law; informational law

Kasianenko L., Atamanchuk N.
Excise taxation of harmful foodstuffs and drinks in the countries
of European Union: experience for Ukraine.....58

Litvin N. A. Krupnova L. V.
Digitalization as a means of increasing the openness,
transparency and efficiency of public authorities and local governments
in the provision of electronic services.....69

Matselik M. A., Stryashko G. N.
Anti-crisis taxation during quarantine: legal analysis.....77

Matselik T. A., Siryak Yu.
Foreign experience of legal regulation of financial monitoring, main preconditions
and priorities of its borrowing for Ukraine.....84

Novitsky A., Demyanchuk Eu.
Organization and legal regulation of quality control of oil products
that stored in the state reserve.....93

Subina T. V.
Informational security as a kind of Ukrainian national security.....103

Yarosh A. A.
Administrative and legal foundations of providing quality administrative services in the context of decentralization.....114

Criminal procedure and criminalistics; forensic examination; operational-search activity

Arakelyan R.
Some aspects of the criminal legal qualification of corruption crimes.....122

Sirenko O. V., Zahorovskyi R. O.
History of formation of the institute of review of criminal proceedings under newly discovered and exceptional circumstances.....131

Criminal law and criminology; penal law

Hmyrin A. A.
Tax system reform in Ukraine: general social level of crime prevention in the field of taxation.....143

Didkivska H. V.
Certain aspects of establishment of international cooperation in crime prevention.....150

Zabarny M. M.
Criminological analysis of current trends in economic crime in Ukraine.....158

Topchy V. V.
Concerning the concept of «criminal misconduct» in the criminal procedure of Ukraine.....164

History of State and Law of Ukraine: a modern vision (review of the textbook Shevchenko A. E., Kudin S. V. History of State and Law of Ukraine).....172

УДК 4.343
DOI 10.33244/2617-4154.3.2020.164-171

В. В. Топчій,
д.ю.н., професор,
заслужений юрист України,
Університет ДФС України
e-mail: tv1959@ukr.net
ORCID ID 0000-0002-1726-9028

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПОНЯТТЯ «КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОСТУПОК» У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

У статті розкрито питання щодо визначення дефініції поняття «кримінальний проступок». Проаналізовано зміни, що внесені до законодавства у зв'язку з набуттям чинності Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень», а також проблемні питання та прогалини у законодавстві, які є наслідком введення в дію поняття кримінального проступку.

Досліджено погляди науковців щодо поняття «кримінальний проступок».

Ключові слова: *кримінальний проступок, злочин, орган дізнання, орган досудового слідства, процесуальні дії.*

В. В. Топчий. Отдельные аспекты понятия «уголовный проступок» в уголовном процессе Украины

В статье раскрыты вопросы по определению дефиниции понятия «уголовный проступок». Проанализированы изменения, внесенные в законодательство в связи с вступлением в силу Закона Украины «О внесении изменений в некоторые законодательные акты Украины относительно упрощения досудебного расследования отдельных категорий уголовных правонарушений», а также проблемные вопросы и пробелы в законодательстве, которые являются следствием введения в действие понятие уголовного проступка.

Исследованы взгляды ученых относительно понятия «уголовный проступок».

Ключевые слова: *уголовный проступок, преступление, орган дознания, орган досудебного следствия, процессуальные действия.*

Мета дослідження. Здійснити характеристику поняття «кримінальний проступок» та проаналізувати правові наслідки, які виникли у зв'язку з введенням цього поняття для роботи органів досудового розслідування.

Постановка проблеми. Інститут кримінальних проступків мав бути передбачений у вітчизняному законодавстві ще 2012 року разом з прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України). Проте імплементація цього інституту вимагала часу, оскільки потребувала принципово нового підходу до побудови

© Топчій В. В., 2020

норм матеріального закону. Тому законодавець вирішив спочатку прийняти новий КПК України, а потім працювати над механізмом їхнього функціонування.

З метою підготовки узгоджених пропозицій щодо запровадження інституту кримінальних проступків у травні 2012 року була створена відповідна робоча група з питань реформування законодавства про адміністративні правопорушення та запровадження інституту кримінальних проступків. Утім у лютому 2015 року вона була ліквідована, а питання запровадження інституту кримінальних проступків залишилося відкритим.

01.07.2020 в Україні почали діяти закони України від 22 листопада 2018 року № 2617-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» та від 17 червня 2020 року № 720-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень», які разом з чинними Кримінальним та Кримінальним процесуальним кодексами України, нарешті, перевели інститут кримінального проступку у практичну площину.

Враховуючи викладене вище, можна стверджувати про актуальність дослідження цього питання на сьогодні та необхідність його наукової розробки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З часу свого прийняття Закон України № 2617-VIII був предметом численних дискусій представників правової сфери, думки яких розділилися. Одні вважають такий поділ прогресивною новелою, яка наближає вітчизняне законодавство до європейських стандартів. Адже інститут кримінальних проступків уже досить давно передбачений у правових системах Австрії, Нідерландів, Іспанії та Італії. На думку протилежної сторони, спрощення порядку досудового розслідування зменшує реальні правові гарантії та може призвести до зростання кількості зловживань з боку представників правоохоронних органів.

Загальні засади запровадження кримінального проступку досліджували у своїх працях П. П. Андрушко, О. А. Банчук, В. К. Грищук, І. П. Голосніченко, Н. О. Гуторова, О. О. Кашкаров, І. Б. Коліушко, О. Д. Кос, В. Г. Лукашевич, В. Т. Маляренко, Л. Г. Матвєєва, В. О. Навроцький, М. І. Хавронюк, П. Л. Фріс та інші вчені.

Виклад основного матеріалу. Потреба у поділі кримінально-караних діянь на злочини та кримінальні проступки закріплена в Концепції реформування кримінальної юстиції України, затвердженої Указом Президента України від 08.04.2008 № 311/2008 [1].

Відповідно до зазначеної Концепції визначені, зокрема, такі завдання: 1) прийняття Кодексу України про адміністративні проступки; 2) введення інституту кримінальних проступків; 3) розмежування правопорушень залежно від ступеня їх суспільної небезпечності; 4) обмеження сфери застосування покарань, пов'язаних з позбавленням волі. В основу реформування мають бути покладені національні традиції правотворення, положення вітчизняного права, які пройшли перевірку часом і виправдані практикою, прогресивні інститути правових систем держав Європейського Союзу і норми міжнародного права.

Також, відповідно до Концепції реформування кримінальної юстиції України, до категорії кримінальних проступків мають бути зачислені: а) окремі діяння, що, за чинним КК України, належать до злочинів невеликої тяжкості, які, відповідно до політики гуманізації кримінального законодавства, будуть визнані законодавцем такими, що не

мають значного ступеня суспільної небезпеки; б) передбачені чинним КУпАП діяння, які мають судову юрисдикцію і не є управлінськими (адміністративними) за своєю сутністю.

Якщо звернутися до історії становлення інституту кримінального проступку, то необхідно зазначити, що поділ кримінально караних діянь на злочини й проступки був відомий законодавству Російської імперії ще з часу прийняття 1845 р. Уложення про покарання кримінальні та виправні, відповідно до якого усі покарання поділялися на кримінальні та виправні. За проступки призначалося лише виправне покарання. Виділення кримінальних проступків в окремий вид кримінально караних діянь було збережене також у Кримінальному уложенні 1903 р. За цим нормативно-правовим актом вони каралися арештом або грошовим штрафом [2, с. 72].

П. Л. Фріс визначає, що «стосовно термінів для визначення цього нового інституту є кілька варіантів: кримінальні провини, карні провини, переступи», і пропонує використовувати термін «кримінальні провини» [3, с. 43–44].

Н. Ф. Кузнєцова пропонує своє визначення проступку та розуміє під ним «умисне чи необережне малозначне за своїм характером і ступенем суспільної небезпеки діяння», виділяє такі види покарань, що можуть застосовуватися до осіб, що їх вчинили: «максимальне позбавлення волі на строк до одного року або інше, більш м'яке покарання, або в санкції повинна бути передбачена альтернативна форма відповідальності: кримінальне покарання чи заходи суспільного впливу» [4, с. 115–119].

Як уже було зазначено вище, 01.07.2020 набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень», згідно з яким кримінальним проступком є діянням (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян (51 тис. гривень) або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі [5].

Зосередимо увагу на основних нововведеннях та питаннях їх застосування, що почали діяти у зв'язку з набуттям чинності законів, про які зазначалося на початку нашого дослідження.

Насамперед звернемо увагу на те, що, відповідно до нової редакції ч. 3 ст. 214 КПК України, розширено перелік процесуальних дій, які дозволено проводити органу дізнання перед внесенням відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань для з'ясування обставин вчиненого кримінального проступку. Тепер, зокрема, можна:

1) відбирати пояснення;

2) проводити медичне освідування;

3) отримувати висновок спеціаліста і знімати показання технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису;

4) вилучати знаряддя і засоби вчинення кримінального проступку, речі і документи, що є безпосереднім предметом кримінального проступку, або які виявлені під час затримання особи, особистого огляду або огляду речей.

У зв'язку з цим прослідковується логічний взаємозв'язок зі статтею 298-1 КПК України, якою передбачено нові джерела доказів для кримінальних проступків: пояснення осіб, результати медичного освідування, висновок спеціаліста, а також отримані за згодою показання технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису. Ч. 2 цієї статті містить уточнення,

що такі процесуальні джерела доказів не можуть бути використані у кримінальному провадженні щодо злочину, крім як на підставі ухвали слідчого судді, яка постановляється за клопотанням прокурора.

Тобто можемо зробити висновок, що у разі задоволення слідчим суддею клопотання прокурора про визнання вищеперелічених матеріалів доказами для злочинів з'являються нові джерела для кримінальних правопорушень у цілому, а не лише для проступків, як це зазначено у ч. 1 ст. 298-1 КПК України. Якщо ж джерела доказів все-таки будуть використані попри відмову у задоволенні клопотання, то ці докази будуть визнані не допустимими. Це положення містить своє відображення у доктрині «плодів отруєного дерева», яка з'явилася у США та полягає в тому, що діє правило виключення, за яким доказ є недопустимим у суді, якщо він був отриманий завдяки доказам, отриманим незаконним шляхом.

Стаття 298-1 КПК України єдина, де йдеться про клопотання прокурора до слідчого судді щодо визнання допустимості джерел доказів кримінальних проступків для злочинів. Так само відсутній механізм щодо порядку їх підготовки, подання прокурором, розгляду й винесення ухвали слідчим суддею. Також варто звернути увагу на те, що така ухвала слідчого судді не підлягає апеляційному оскарженню, на неї може бути подане лише заперечення під час підготовчого провадження в суді. Про це свідчить аналіз норми статті 309 КПК України.

На основі проведеного аналізу варто зазначити, що органи розслідування мають бути уважні, здійснюючи попередню кваліфікацію діяння, адже якщо до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань орган дізнання проведе такі процесуальні дії, як зняття показань технічних приладів та засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису; вилучення знаряддя і засобів вчинення кримінального проступку, речей і документів, що є безпосереднім предметом кримінального проступку або які виявлені під час затримання особи, особистого огляду або огляду речей, помилково кваліфікувавши вчинене діяння як кримінальний проступок, а не злочин, то на наступних стадіях процесу це може бути наслідком визнання цих доказів недопустимими і, як результат, неможливість притягнення винної особи до відповідальності.

Якщо виникають складнощі відносно попередньої кваліфікації діяння і не можна достовірно визначити, вчинено проступок чи злочин, то для уникнення проблем з подальшим визнанням допустимості доказів доцільно саме слідчому починати процесуальну діяльність за цим діянням. Якщо ж наступна кваліфікація підтвердить, що вчинено проступок, а не злочин, то на підставі ч. 4 ст. 218 КПК України слідчий за погодженням з прокурором надсилає матеріали кримінального провадження керівнику органу дізнання з урахуванням підслідності.

Також варто зупинитися на такому новому джерелі доказів для розслідування кримінальних проступків, як «висновок спеціаліста». Варто зазначити, що, порівняно з експертом, права та обов'язки спеціаліста, згідно з чинним КПК України, є дещо іншими.

Експертом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, має право, відповідно до Закону України «Про судову експертизу», на проведення експертизи і якій доручено провести дослідження об'єктів, явищ і процесів, що містять відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення, та дати висновок з питань, які виникають під час кримінального

провадження і стосуються сфери її знань. У статті 69 КПК України міститься перелік прав і обов'язків експерта, а також заборона з власної ініціативи збирати матеріали для проведення експертизи. Зазначено, що експерт може відмовитися від давання висновку, якщо поданих йому матеріалів недостатньо для виконання покладених на нього обов'язків.

Аналіз норм КПК України показав, що відносно спеціаліста немає заборони самостійно, за власним бажанням збирати матеріали, необхідні для проведення дослідження. Що ж стосується надання висновку спеціалістом або відмови від нього, то тлумачення цього питання є неоднозначним. Ч. 2 ст. 71 КПК України надає право спеціалісту надавати консультації і висновки у випадках залучення його під час розслідування кримінального проступку, але, з іншого боку, є обов'язок спеціаліста виконувати вказівки сторони кримінального провадження, яка його залучила, чи суду. Тому це питання є неоднозначним для вирішення і потребує додаткового тлумачення законодавцем.

Варто зазначити, що ч. 2 ст. 242 КПК України передбачені підстави обов'язкового проведення експертизи, до яких належать:

1) встановлення причин смерті;

2) встановлення тяжкості та характеру тілесних ушкоджень;

3) визначення психічного стану підозрюваного за наявності відомостей, які викликають сумнів щодо його осудності, обмеженої осудності;

4) встановлення віку особи, якщо це необхідно для вирішення питання про можливість притягнення її до кримінальної відповідальності, а іншим способом неможливо отримати ці відомості;

5) визначення розміру матеріальних збитків, якщо потерпілий не може їх визначити та не надав документ, що підтверджує розмір такої шкоди, розміру шкоди немайнового характеру, шкоди довкіллю, заподіяного кримінальним правопорушенням.

Щодо призначеного органом дізнання порядку та підстав проведення дослідження спеціалістом, а також порядок залучення спеціаліста стороною обвинувачення, то ці питання на сьогодні КПК України не врегульовані. Експертиза ж проводиться експертною установою, експертом або експертами, яких залучають сторони кримінального провадження або слідчий суддя за клопотанням сторони захисту у випадках та порядку, передбачених статтею 244 КПК України, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання, а статтею 243 КПК України врегульований порядок залучення експерта сторонами провадження. Надання висновку спеціаліста певною мірою врегульовано лише змінами, що внесені до статті 7-1 Закону України «Про судову експертизу», а саме: «Підставою для отримання висновку спеціаліста при з'ясуванні обставин вчинення кримінального проступку є запит службової особи підрозділу дізнання органу Національної поліції, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, уповноваженої особи іншого підрозділу зазначених органів, які уповноважені здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків». Проте у КПК України про запит вищевказаної службової особи нічого не зазначено, що свідчить про неузгодженість норм законодавства у зв'язку із введенням в дію нових законодавчих актів.

У статті 300 КПК України «Слідчі (розшукові) дії, негласні слідчі (розшукові) дії та інші дії під час досудового розслідування кримінальних проступків» містяться положення

щодо вимог до висновку спеціаліста, проте ця норма має відсилочний характер і свідчить про те, що висновок спеціаліста має відповідати вимогам, що висуваються до висновку експерта.

Також до вагомих змін, які вступають у дію разом з поняттям «кримінального проступку», варто віднести строки розслідування. Відтепер тривалість дізнання не може перевищувати одного місяця.

За вчинення кримінальних проступків не передбачається обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. Затримання особи, яку підозрюють у вчиненні кримінального проступку, без ухвали слідчого судді на строк, що не перевищує 72 години, допускається лише у випадках, якщо підозрюваний:

• відмовляється виконувати законну вимогу уповноваженої службової особи щодо припинення кримінального проступку;

• намагається залишити місце вчинення кримінального проступку;

• під час безпосереднього переслідування після вчинення кримінального проступку чинить опір.

Крім того, затримання особи, яка вчинила кримінальний проступок, згідно з ч. 2 ст. 298-2, здійснюється не більш ніж на три години з моменту фактичного затримання.

Крім скорочення строків досудового розслідування кримінальних проступків, новий КПК України передбачає більш стислі терміни призначення судового розгляду. Справу має бути заслухано у п'ятиденний строк після отримання слідчим суддею обвинувального акта. А у випадку затримання підозрюваного у вчиненні кримінального проступку суд призначає розгляд справи невідкладно.

Висновки. Отже, проаналізувавши новели законодавства, які набрали чинності з 1 липня 2020 року, можемо зробити висновок, що Україна зробила черговий крок наближення національного законодавства у галузі кримінального права та процесу до європейських стандартів. Проте ряд норм, як виявилося на підставі детального їх аналізу, потребує додаткових роз'яснень і доопрацювань. І безумовно, це стане підґрунтям для подальших наукових досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Навроцький В. Кримінальний Кодекс України 2001 року: підсумки та перспективи. URL: www.lawyer.org.ua/?w=r&i=13&d=673

2. Політова А. С. Кримінальний проступок як новела реформування кримінальної юстиції. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2013. № 4. С. 71–77.

3. Фріс П. Злочин і кримінальна провина: проблеми нормативного закріплення. *Право України*. 2011. С. 43–44.

4. Романюк І. Ю. Кримінальний проступок, як різновид правопорушень. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Дідоренка*. 2008. Спеціальний випуск. № 2. С. 115–119.

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень: Закон України від 22.11.2018 № 2617-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua

6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо

спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень»: Закон України від 17.06.2020 № 720-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/720-20#Text

REFERENCES

1. Navrotskyi V. Kryminalnyi Kodeks Ukrainy 2001 roku: pidsumky ta perspektyvy. URL: www.lawyer.org.ua/?w=r&i=13&d=673

2. Politova A. S. Kryminalnyi prostupok yak novela reformuvannia kryminalnoi yustytsii. *Visnyk kryminolohichnoi asotsiatsii Ukrainy*. 2013. № 4. S. 71–77.

3. Fris P. Zlochyn i kryminalna provyna: problemy normatyvnoho zakriplennia. *Pravo Ukrainy*. 2011. S. 43–44.

4. Romaniuk I. Yu. Kryminalnyi prostupok, yak riznovyd pravoporushen. *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav imeni Didorenka*. 2008. Spetsialnyi vypusk. № 2. S. 115–119.

5. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo sproshchennia dosudovoho rozsliduvannia okremykh katehorii kryminalnykh pravoporushen: Zakon Ukrainy vid 22.11.2018 № 2617-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua

6. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy u zviazku z pryiniattiam Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo sproshchennia dosudovoho rozsliduvannia okremykh katehorii kryminalnykh pravoporushen»: Zakon Ukrainy vid 17.06.2020 № 720-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/720-20#Text

V. Topchy. Concerning the concept of «criminal misconduct» in the criminal procedure of Ukraine

The article reveals questions on the definition of the concept of «criminal misconduct.» The amendments made to the legislation in connection with the entry into force of the Act on Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine concerning the simplification of pre-trial investigations of certain categories of criminal offences, as well as problematic issues and gaps in legislation that are the result of the introduction of the concept of criminal misconduct, were analyzed.

The views of scientists regarding the concept of «criminal misconduct» have been studied.

It is specified that 01.07.2020 in Ukraine Laws of Ukraine «About Introduction of Amendments to Some Acts of Ukraine concerning Simplification of Pre-judicial Investigation of Separate Categories of Criminal Offences» of November 22, 2018 by No. 2617-VIII and «About introduction of amendments to some acts of Ukraine in connection with adoption of law of Ukraine «About introduction of amendments to some acts of Ukraine concerning simplification of pre-judicial investigation of separate categories of criminal offenses» of June 17, 2020 at No. 720-IX began to work, which, together with the Criminal Code and the Code of Criminal Procedure in force, have finally translated the institution of criminal misconduct into practice.

Turning to the history of the establishment of the institution of criminal misconduct, it should be noted that the division of criminal acts into crimes and misdemeanors was known to the legislation of the Russian Empire since the adoption in 1845 of the Code of Penalties for Criminal and Correctional Offences, according to which all penalties were divided into criminal and

correctional ones. Only correctional punishment was intended for misconduct. The allocation of criminal misconduct to a separate type of criminal offense was also preserved in the Criminal Code 1903 Under this regulatory act, they were punished with arrest or a fine.

It focuses on the main innovations and issues of their application, began to operate in connection with the entry into force of the Law, which we spoke about at the beginning of our study.

It is noted that if the investigating judge satisfies the prosecutor's request to recognize the above materials as evidence for crimes, new sources for criminal offenses in general appear, and not only for misconduct, as indicated in Part 1 of Article 2298-1 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine. If the sources of evidence are still used despite the refusal of the application, then this evidence will be recognized as admissible. This provision is reflected in the doctrine of «poisoned tree fruits,» which appeared in the United States and is that there is an exclusion rule according to which evidence is inadmissible in court if it was obtained thanks to evidence obtained illegally.

An analysis of the norms of the Code of Criminal Procedure of Ukraine showed that there is no ban on the specialist on his own, of his own free will to collect the materials necessary for the study. With regard to the provision or refusal of a specialist's opinion, the interpretation of the matter was mixed. Ch.2 of Article 71 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine grants the right to the expert to provide consultations and conclusions in cases of attraction it at investigation of criminal offense, but on the other hand there is a duty of the expert to follow instructions of the party of criminal proceedings which attracted it, or vessels. The issue was therefore ambiguous and required further interpretation by the legislator.

Key words: *criminal misconduct, crime, body of inquiry, body of pre-trial investigation, procedural actions.*

Стаття надійшла до редколегії 27 серпня 2020 року

Наукове видання

ІРПІНСЬКИЙ ЮРИДИЧНИЙ ЧАСОПИС

Науковий журнал
2020. Випуск 3

НАД ВИПУСКОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Відповідальний секретар	**Фоменко Ю. О.**
Редактор-коректор	**Грабарчук М. М.**
Технічне редагування та комп'ютерне верстання	**Лисенко О. В.**

Підп. до друку 26.11.2020. Формат 75 × 108/16.
Ум.-друк. арк. 6,7. Обл.-вид. арк. 7.1.
Тираж 300 пр. Зам. № 870.

Видавець і виготовлювач
Університет державної фіскальної служби України
вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська обл., 08205
Тел 38(098)878-46-91
e-mail: irpin-yur-chas@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої діяльності
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 5104 від 20.05.2016